

JAARVERSLAG 2022

JAARVERSLAG 2022

LEDEN

- Paul Venhoeven (voorzitter)
- Sjoerd Keulen
- Nanda 't Lam

MEDEWERKERS

- Vince van Houten
- Naomi Meys
- Jelte Schat
- Johan Snoei
- Gert Jan de Vries
- Gerth Molenaar (secretaris)

CONTACTGEGEVENS

030 - 286 1391

rekenkamer@utrecht.nl

utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer

Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

Utrecht, 28 maart 2023

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD.....	4
MIJLPALLEN 2022 IN ÉÉN OOGOPSLAG.....	5
1 TERUGBLIK OP 2022.....	7
1.1 Bestuurlijke terugblik.....	7
1.2 Energietransitie: Verduurzaming gemeentelijk vastgoed.....	8
1.3 Economisch beleid.....	10
1.4 Inwonerparticipatie.....	12
1.5 Wonen: Middenhuur.....	13
1.6 Rekenkamerbrieven.....	14
1.6.1 Uitvoering Wet openbaarheid van bestuur.....	15
1.6.2 Uitvoering coalitieakkoord.....	15
1.6.3 Basiseducatie volwassenen.....	16
2 FINANCIËN, CAPACITEIT EN ORGANISATIE.....	18
2.1 Begroting en realisatie.....	18
2.2 Capaciteit en tijdbesteding.....	19
2.3 Overige activiteiten in 2022.....	20
Bureau- en stafaangelegenheden.....	20
Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies	20
Samenwerking in G4-verband.....	20
BIJLAGE 1 PUBLICATIES 2020-2022/23.....	22
BIJLAGE 2 PERSONELE BEZETTING.....	23

VOORWOORD

Voor u ligt het Jaarverslag 2022. Hierin blikken we terug op het uitgevoerde en lopende onderzoek in 2022. In vele opzichten een bijzonder jaar, ook voor de rekenkamer. In maart 2022 is na de verkiezingen een nieuwe gemeenteraad aangetreden, na onderhandelingen en een coalitieakkoord begin juni gevolgd door een nieuw college. Als rekenkamer hebben we ons gepresenteerd aan de nieuwe raad in het kader van het introductieprogramma.

Kort nadat zij als lid van de rekenkamer was teruggetreden, is Carolien de Boer in het najaar van 2022 overleden. In de jaren dat zij lid was van de rekenkamer heeft zij veel voor het werk en de ontwikkeling van de rekenkamer betekend. We denken daarom met verdriet, maar ook met veel dankbaarheid aan haar terug.

Tot slot bedanken we iedereen waarmee we de afgelopen periode hebben samengewerkt, in het bijzonder de gemeenteraad, het college van B&W, de ambtelijke organisatie en onze staf.

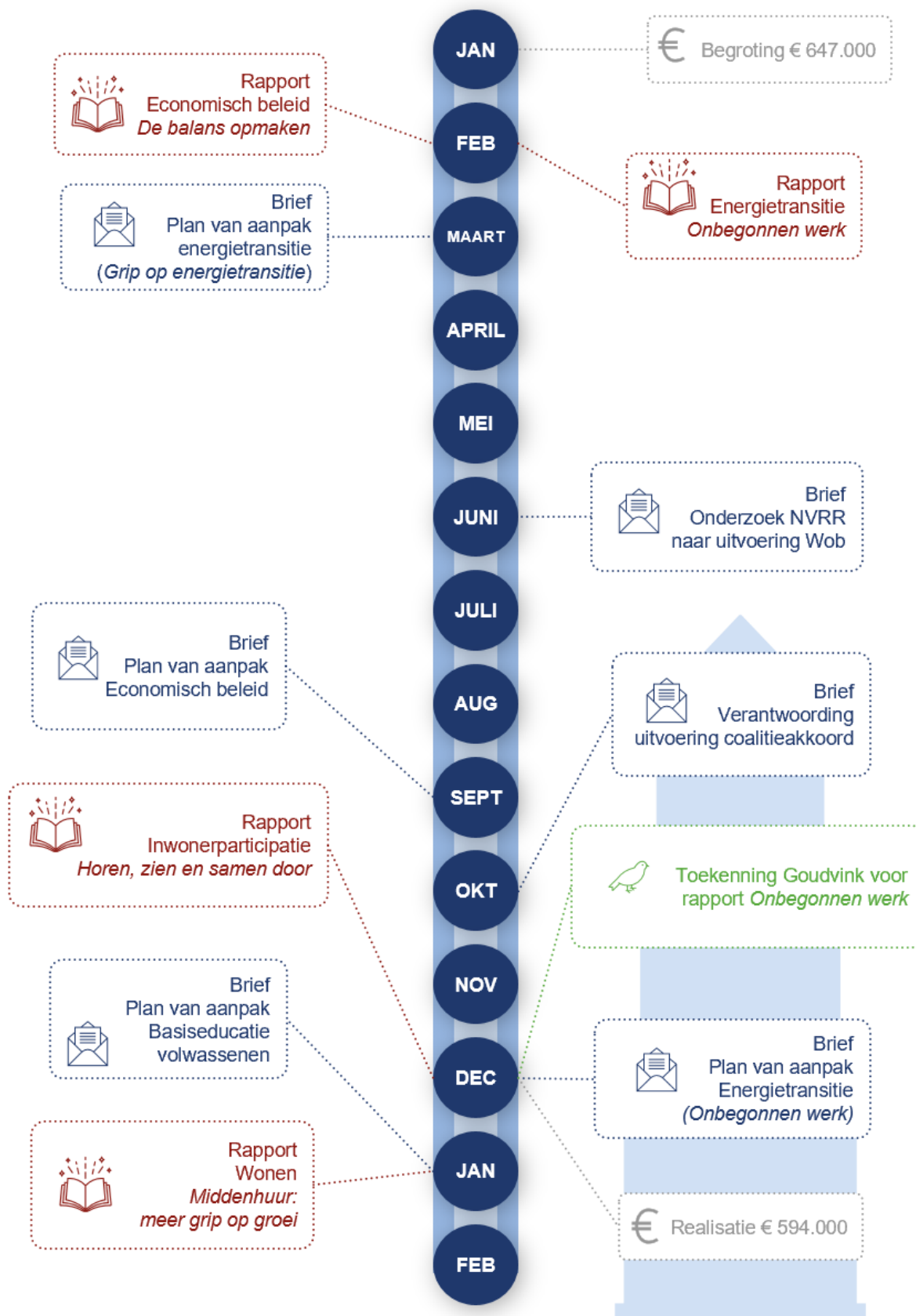
Paul Venhoeven, voorzitter

Gerth Molenaar, secretaris

Sjoerd Keulen, lid

Nanda 't Lam, lid

MIJLPALEN 2022 IN ÉÉN OOGOPSLAG

Polder Rijnenburg

1 TERUGBLIK OP 2022

In dit hoofdstuk blikken we terug op 2022. Eerst bestuurlijk en vervolgens op de onderzoeken en rapporten waaraan we gewerkt hebben: energietransitie, economisch beleid, inwonerp participatie en wonen. Daarna staan we stil bij de rekenkamerbrieven die we in 2022 publiceerden.

1.1 BESTUURLIJKE TERUGBLIK

Vanuit ons perspectief als rekenkamer vallen ons enkele zaken op. De gemeente krijgt er steeds meer taken bij, terwijl de stad ook nog een sterke groei doormaakt. Deze groei is al een opgave op zich. En dan zijn er ook grote maatschappelijke opgaven, zoals de wooncrisis, de energietransitie en de toegenomen maatschappelijke ongelijkheid. Dat is een complex veld en legt een grote druk op de kwaliteit van presteren van het gemeentelijk bestuur en de organisatie. De groei van de stad en deze opgaven vergen, zoals zowel het college en de ambtelijke top onderkennen, een versterking/schaalsprong (kwantitatief én kwalitatief) bij de gemeentelijke organisatie.

Het spanningsveld tussen ambities, uitvoering en realisatie wordt breed door overheden ervaren en is niet van vandaag of gisteren. Uit onze onderzoeken van het afgelopen jaar (onder meer naar het economisch beleid, naar de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed en naar de uitvoering van het actieplan middenhuur) blijkt dat de ambities groot zijn, maar vaak onvoldoende onderbouwd vanuit een probleemanalyse. De realisatie blijft achter en is vaak moeilijk vast te stellen. Dat het thema uitvoering zowel in het overdrachtsdocument van de ambtelijke organisatie als in het nieuwe coalitieakkoord met nadruk wordt genoemd vinden wij dan ook hoopgevend. De rekenkamer hoopt dan ook dat de geformuleerde ambities in de komende periode zullen worden uitgewerkt in heldere en realistische doelen met meer aandacht voor de uitvoerbaarheid.

De gemeente heeft de afgelopen jaren de coronacrisis het hoofd moeten bieden, onder meer met ondersteuning aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. En ook zijn er grote uitdagingen, zoals het grote tekort aan betaalbare huisvesting, een vluchtelingenvraagstuk als gevolg van de oorlog in Oekraïne, een sterk gegroeide inflatie en een energiecrisis, die voor veel huishoudens leiden tot financiële problemen. Het vraagstuk van ongelijke kansen is bij al deze voorbeelden aan de orde en is onverminderd groot, hetgeen ook in het Coalitieakkoord 2022-2026 is benoemd. We hopen dat de gemeente komend jaar tot concrete uitwerking/aanpak komt.

De rekenkamer ziet een gemeente, die – aangespoord door de gemeenteraad – met veel goede bedoelingen en ambitieus aan de slag gaat en op tal van terreinen resultaten boekt. De verantwoording hierover en het inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid over de realisatie van al deze ambities blijft op belangrijke onderdelen gebrekkig. Daarmee wordt afbreuk gedaan aan de mogelijkheden van de raad om haar controlerende taak goed te kunnen uitoefenen. Wel zien we een positieve ontwikkeling in het voornemen en de voorgestelde maatregelen die erop gericht zijn om het sturen en verantwoorden binnen de gemeente en richting de gemeenteraad te versterken.

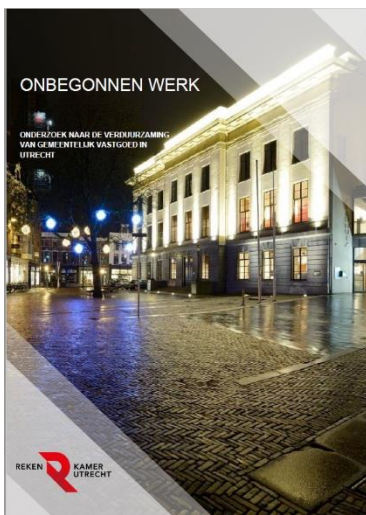
Het jaar 2022 was natuurlijk ook bijzonder vanwege het aantreden van de nieuwe gemeenteraad. De rekenkamer heeft begin 2022 met de nieuwe raad en vrijwel alle fracties kennismemaakt. In het voorjaar hebben we het onderzoeksprogramma voor het jaarplan 2023 voorbereid. Daarvoor hebben we de raadsfracties geconsulteerd over concrete onderwerpsuggesties en hebben we voor het eerst het [Bewonerspanel Utrecht](#) geraadpleegd. Dat laatste is een waardevolle toevoeging gebleken, omdat we zo nog beter kunnen aansluiten op de leefwereld van de Utrechtse en de vragen die leven in de samenleving. Op basis van alle input heeft de rekenkamer het [Jaarplan 2023](#) opgesteld.

In 2022 werkten we verder aan de implementatie van de adviezen uit het visitatierapport *Uit de lengte of de breedte* (september 2020). Deze visitatie vond plaats in het kader van het Kwaliteitshandvest van de rekenkamers van de G4 en de Randstedelijke Rekenkamer. De acties die uit de visitatie voortkwamen, werden als zodanig begin 2022 afgerond en onderdeel van onze werkwijze. Een belangrijk vervolg ligt in het uitvoeren van meer en kleinere onderzoeken en rekenkamerbrieven. Die lijn zetten we door in 2023.

In 2022 hebben wij aan de volgende onderzoeken gewerkt en die veelal ook gepresenteerd.

1.2 ENERGIETRANSITIE: VERDUURZAMING GEMEENTELIJK VASTGOED

Het thema energietransitie is actueel en blijft de komende jaren op de gemeentelijke agenda staan. De rekenkamer heeft dit onderwerp in drie deelonderzoeken uitgewerkt, waarover in 2021 en begin 2022 is gepubliceerd. In het [Jaarverslag 2021](#) is een overzicht van de ontwikkelingen na publicatie van de eerste twee onderdelen van dit onderzoek opgenomen. Hieronder gaan we in op het derde deelonderzoek en het rapport [Onbegonnen werk](#), dat op 21 februari 2022 is gepubliceerd.

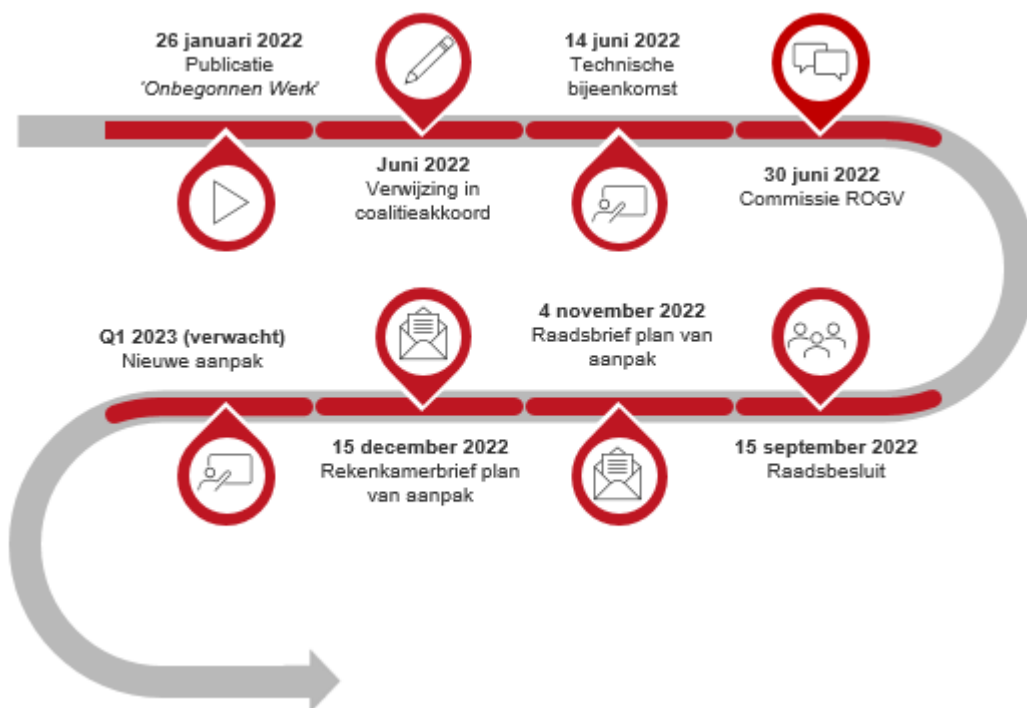
Deel 3 gaat over de opgave voor het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed, de zogenoemde Versnellingsopgave Energieneutraal Gemeentelijk Vastgoed. De onderzoeksvraag luidt: *Wat is de voortgang van de versnellingsopgave en het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed, in hoeverre is de raad in positie om bij te sturen en hoe kan dit beoordeeld worden?* De rekenkamer concludeert dat de Versnellingsopgave Energieneutraal Kernvastgoed nauwelijks van de grond komt. Er zijn twee gebouwen verduurzaamd, terwijl het doel tot 2023 57 gebouwen omvat. De gestelde doelen zijn financieel en inhoudelijk onvoldoende onderbouwd en niet realistisch. Het doel om het gemeentelijk kernvastgoed tot 2040 te verduurzamen is op de huidige manier haalbaar noch betaalbaar. De gemeente heeft geen grip op de opgave.

De rekenkamer doet vijf aanbevelingen, waaronder:

- Onderzoek de financiële en organisatorische haalbaarheid van de verduurzamingsopgave en gebruik de lessen die hieruit zijn te leren voor een herijking van deze opgave en de doelen die de gemeente daaraan verbindt;
- Maak op basis daarvan expliciet welke stappen gezet moeten worden om doelen wel te kunnen realiseren. Geef daarbij onderbouwd aan in hoeverre de gemeentelijke organisatie in het algemeen en de VGU in het bijzonder voldoende zijn toegerust om deze stappen te zetten.
- Informeer de raad tijdig en op inzichtelijke wijze over de voortgang en realisatie van de verduurzamingsopgave.

Na het aantreden van de nieuwe gemeenteraad heeft de rekenkamer het rapport toegelicht in een technische bijeenkomst op 14 juni 2022. Begin juni werd in het Coalitieakkoord 2022-2026 in reactie op het rapport en met expliciete verwijzing naar dat rapport al een haalbare en ambitieuze verduurzamingsaanpak aangekondigd. Het rapport is uitvoerig besproken in de raadscommissie Ruimtelijk Ontwikkeling, Grondzaken & Vastgoed (ROGV) van 30 juni 2022. Het raadsvoorstel is na bespreking door de raad vastgesteld in de raadsvergadering van 15 september 2022. Op 4 november 2022 heeft het college de raad geïnformeerd over het plan van aanpak. De rekenkamer heeft hierop per [brief](#) d.d. 15 december 2022 haar visie gegeven.

Figuur 1 *Publicatie onderzoek energietransitie deel 3, raadsbehandeling en vervolg*

Landelijke waardering: NVRR Goudvink 2022 voor 'Onbegonnen werk'

De rekenkamer heeft het rapport 'Onbegonnen werk' ingediend voor de jaarlijkse Goudvink. De Goudvink is de prijs van de landelijke Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamer-

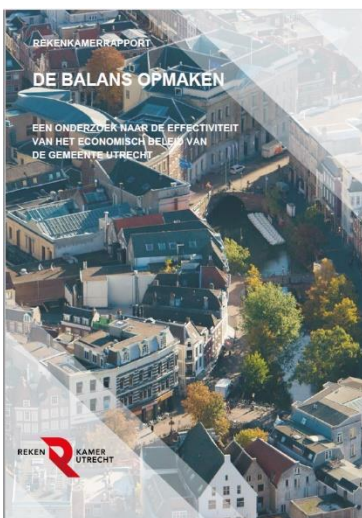
commissies (NVR), bedoeld om het werk van rekenkamers meer bekendheid te geven en om rekenkamers van elkaar te laten leren en elkaar enthousiast te maken over een bepaalde aanpak of werkwijze. Vier rekenkamers waren genomineerd voor de prijs. Op vrijdag 2 december 2022 is door de jury bekengemaakt dat de Goudvink 2022 aan de Rekenkamer Utrecht is toegekend. De jury schreef het volgende over het onderzoek in haar rapport:

“Het rapport heeft een bijzonder toepasselijke titel en de onderwerpkeuze is uiterst actueel en relevant. De hoofdconclusie is glashelder en er is met het rapport concrete doorwerking gerealiseerd. Hulde ook voor de manier waarop de onderzoekers een breed en daardoor moeilijk vatbaar onderwerp als verduurzaming zo concreet hebben weten te maken. De bevindingen en conclusies zijn mooi visueel onderbouwd. En er is een publiekssamenvatting die laagdrempelig toegankelijk is.

De rekenkamer adresseert terecht de zorg bij de volksvertegenwoordiging over de doeltreffendheid van het beleid op verduurzaming. Dat is immers een van de basistaken van een rekenkamer. Daar hoort bij dat mooie woorden en grootse beloften van de zijde van het college op hun werkelijke waarde worden getoetst. De uitkomst is schokkend. Het onderzoek laat zien dat het college van B&W ernstig tekortschiet: slechts een fractie van de doelstelling voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed wordt gehaald. Duidelijk is dat de geformuleerde ambities niet gaan worden gehaald wanneer de huidige aanpak wordt voortgezet. Er is 2 miljoen euro gereserveerd, terwijl niemand bij benadering kan vertellen hoeveel extra middelen nodig zijn. De onderzoekers komen met behulp van een expert uit op 100 miljoen euro.

Het rapport laat ook mooi zien dat er onvoldoende inzicht is in de voortgang van de verduurzamingsopgave, onder meer door een duurzaamheidsdashboard dat maar niet van de grond komt. Dit gebrek aan grip leidt er bovendien toe dat de raad hierover niet goed wordt geïnformeerd, terwijl die daar herhaaldelijk om heeft gevraagd. De raad kan daardoor zijn controlerende taak niet naar behoren uitoefenen. Precies daarom is dit rapport zo bruikbaar voor de raad, en dat verdient complimenten.”

1.3 ECONOMISCH BELEID

De rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de effectiviteit van het economisch beleid van de gemeente Utrecht en publiceerde hierover op 2 februari 2022 het rapport [De balans opmaken](#). De centrale onderzoeksvraag is: *In welke mate is het economisch beleid van de gemeente Utrecht sinds 2018 effectief geweest, zijn de hulpbronnen uit de stad en de regio door de gemeente benut om de doelen van het programma Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen te behalen, en hoe heeft de gemeente(raad) daarop (bij)gestuurd?* De rekenkamer concludeert dat de Utrechtse economie goed presteert, de werkloosheid laag is en de stad de afgelopen periode een hoge economische groei kende. Het is alleen niet duidelijk in welke mate de gemeente Utrecht bijdraagt aan de goed presterende economie.

Dit komt door veranderingen die in de afgelopen raadsperiode hebben plaatsgevonden. De opbouw van het begrotingsprogramma werd anders, de gemeentelijke organisatie is voor de

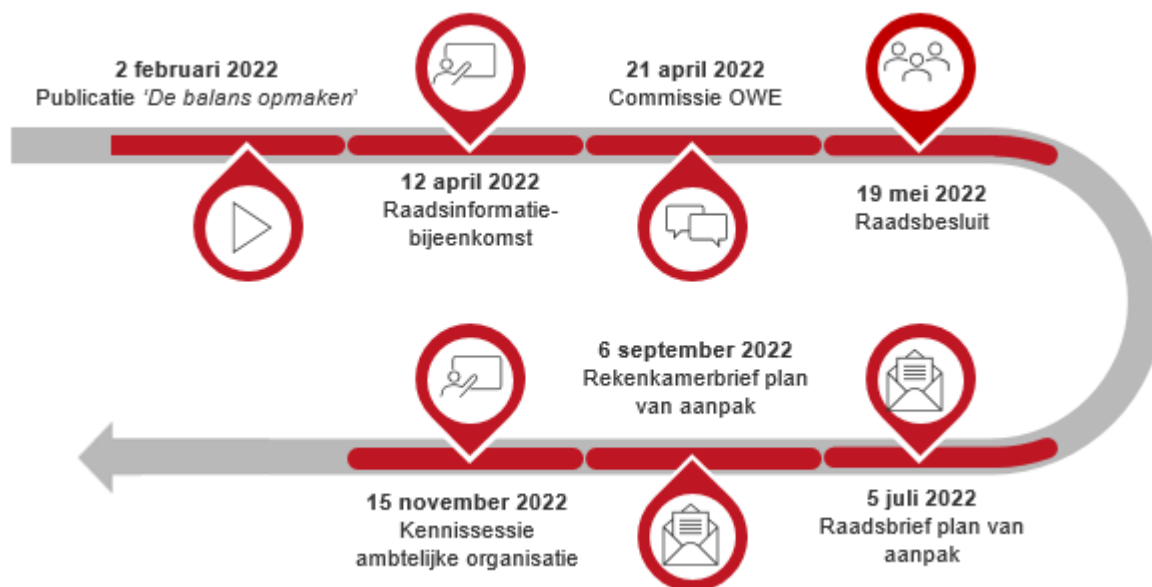
uitvoering van deze opgave opnieuw ingericht en de coronacrisis had grote impact. Daarnaast is sprake van structurele oorzaken waardoor de effectiviteit van het beleid niet is vast te stellen.

De rekenkamer doet zes aanbevelingen, waaronder:

- Stel een samenhangend overzicht van de gemeentelijke inzet op.
- Evalueer of genomen maatregelen en ingezette instrumenten effectief zijn, ook om onderbouwde keuzes te maken voor de toekomst.
- Verbeter de verbinding binnen en buiten de opgave, gebruik dit om de gemeenteraad meer inzicht te geven in de ontwikkelingen en ontwikkel er een helder economisch profiel mee.

Het rapport is na de gemeenteraadsverkiezingen tijdens een technische bijeenkomst op 12 april 2022 aan de Utrechtse gemeenteraad gepresenteerd. Vervolgens is op donderdag 21 april 2022 het rapport behandeld in de commissie Onderwijs, Werk en Economie en op 19 mei 2022 in de gemeenteraad. Het raadsvoorstel is unaniem aangenomen. Op 5 juli ontving de gemeenteraad de raadsbrief Plan van Aanpak. Het college biedt met een beknopt plan van aanpak inzicht in de verdere implementatie van het raadsbesluit. De rekenkamer heeft op 6 september 2022 per [brief](#) haar visie op dit plan van aanpak met raad en college gedeeld. In vervolg op het plan van aanpak en de reactie hierop van de rekenkamer heeft de projectleider van het onderzoek op 15 november 2022 een presentatie over het onderzoek gegeven in het kader van de kennissessie *Werk voor iedereen*, georganiseerd door de gemeentelijke afdeling Economie.

Figuur 2 *Publicatie onderzoek economisch beleid, raadsbehandeling en vervolg*

1.4 INWONERPARTICIPATIE

Rekenkamer Utrecht deed onderzoek naar het doelbereik van het inwonerparticipatiebeleid van de gemeente Utrecht. De centrale onderzoeksvraag is: *In hoeverre slaagt de gemeente Utrecht er met inwonerparticipatie in om de doelen van het actieprogramma Samen stad maken: participatie te realiseren?* De gemeente Utrecht wil inwonerparticipatie inclusiever maken, de betrokkenheid bij de stad vergroten en de kwaliteit van plannen verbeteren. Wij concluderen in het rapport [*Horen, zien en samen door*](#) (gepubliceerd op 20 december 2022) dat de gemeente zich op veel manieren inspant om inwoners te bereiken, maar dat de diversiteit onder deelnemers niet toeneemt. De betrokkenheid van Utrechters bij inwonerparticipatie is ook niet vergroot. Tijdens trajecten voelen deelnemers zich vaak onvoldoende betrokken en achteraf is voor hen niet duidelijk

wat er met hun inbreng is gebeurd. Zowel inwoners als raadsleden zien in de meeste gevallen nauwelijks terug hoe plannen door de inbreng van deelnemers zijn verbeterd.

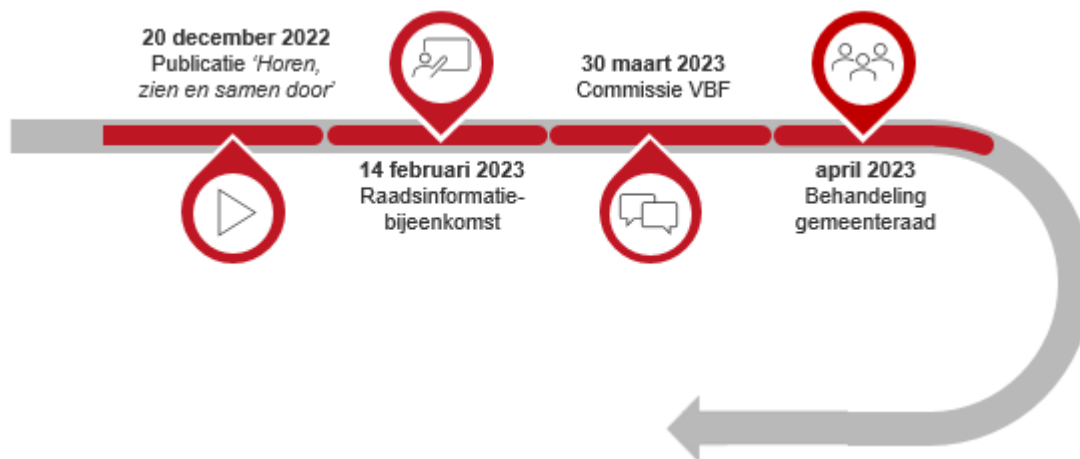
De rekenkamer doet zes aanbevelingen, waaronder:

- Maak voorafgaand aan inwoners, raadsleden en andere belanghebbenden duidelijk hoe het traject eruit ziet, waar het inhoudelijk om gaat, welke beïnvloedingsruimte deelnemers hebben en op welke manier hun inbreng van invloed kan zijn op de uiteindelijke besluitvorming.
- Analyseer per project welke doelgroepen betrokken moeten worden en hanteer een doelgroepgerichte aanpak om meer verschillende Utrechters te bereiken.
- Koppel tussentijds en achteraf duidelijk aan inwoners en raadsleden terug wat er met de inbreng van belanghebbenden is gedaan. Leg daarbij ook beargumenteerd uit waarom de inbreng wel of niet tot wijzigingen in het eindproduct heeft geleid.

Naast het rapport, persbericht, publiekssamenvatting en raadsvoorstel hebben we voor dit onderzoek ook zes flyers gemaakt die begin februari 2023 verspreid zijn in de omgeving van de onderzochte casussen, en ook op de website zijn gepubliceerd.

Het rapport is op 14 februari 2023 gepresenteerd in een raadsinformatiebijeenkomst, waarbij ook betrokkenen uit de stad aanwezig konden zijn. Het rapport zal worden besproken in de raadscommissie Veiligheid, Bestuur & Financiën (VBF) van 30 maart 2023. De besluitvorming door de raad is voorzien voor april 2023.

Figuur 3 Publicatie onderzoek inwonerparticipatie, raadsbehandeling

1.5 WONEN: MIDDENHUUR

De rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de realisatie van gemeentelijke doelen voor woningen in het middenhuursegment in de gemeente Utrecht en publiceerde hierover op 26 januari 2023 het rapport [Middenhuur: meer grip op groei](#). De centrale onderzoeksvraag is: *In hoeverre slaagt de gemeente Utrecht erin de beschikbaarheid van huurwoningen in het middensegment te vergroten en wat is de betekenis en het effect van het meervoudig sturen daarbij?*

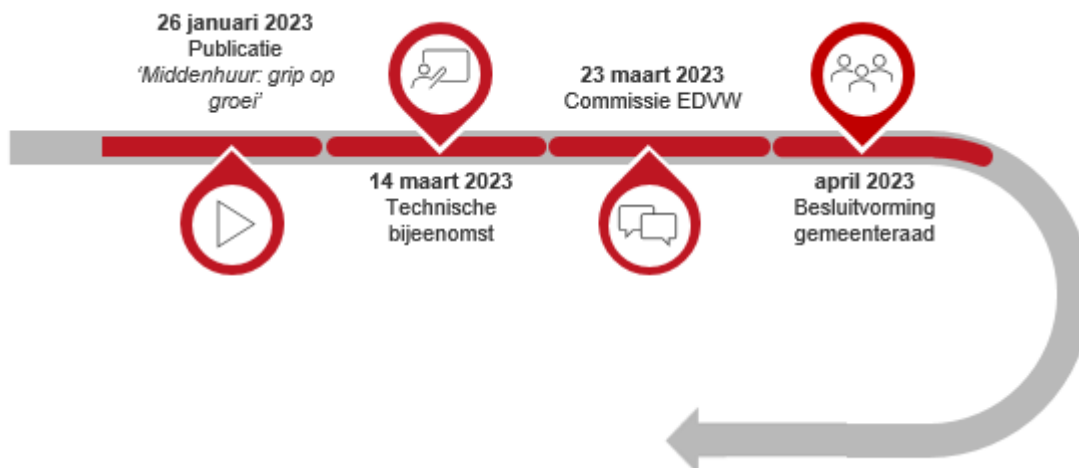
De gemeente Utrecht voert sinds 2014 actief beleid om het aanbod van woningen in het middensegment te vergroten. In het coalitieakkoord *Ruimte voor Iedereen* (2018) werd de ambitie opgenomen dat in 2040 25% van de woningvoorraad tot het middensegment zou moeten behoren. In het coalitieakkoord *Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat* (2022) richt de ambitie zich op nieuw op te starten projecten: van de daarin te realiseren woningen moet 35% tot het middensegment behoren. Op basis van vier casestudy's heeft de rekenkamer onderzocht hoe en in hoeverre de gemeente erin slaagt door het toevoegen van huurwoningen in het middensegment aan deze ambities bij te dragen.

Het middenhuursegment is tussen 2019 en 2021 met ongeveer 1.800 middenhuurwoningen gegroeid, maar blijft als percentage in de totale woningvoorraad (die ook is toegenomen) vrijwel stabiel (11%). De rekenkamer concludeert dan ook dat niet vastgesteld kan worden op welke manier het gemeentelijk beleid bijdraagt aan het bereiken van het doel van een vergroot midden(huur)segment en doet vier aanbevelingen:

- Zorg dat de gemeentelijke doelen voor middenhuur specifiek, meetbaar en navolgbaar worden geformuleerd.
- Zorg voor een meetbare en navolgbare uitwerking van deze doelen op wijkniveau en in concrete projecten.
- Hanteer een systematiek die ook zicht biedt op het aantal middenhuurwoningen dat daadwerkelijk is gerealiseerd en rapporteer daarover aan de gemeenteraad.
- Breng een duidelijke structuur aan in de manier waarop in woningbouwprojecten op doelrealisatie wordt gestuurd.

Het rapport is op 14 maart 2023 gepresenteerd in een technische bijeenkomst. Behandeling van het rapport is voorzien voor de raadscommissie Energie(transitie), Duurzaamheid, Vastgoed & Wonen (EDVW) van 23 maart 2023, gevolgd door besluitvorming in de gemeenteraad in april 2023.

Figuur 4 *Publicatie onderzoek wonen: middenhuur, raadsbehandeling*

1.6 REKENKAMERBRIEVEN

Naast rapporten stelt de rekenkamer ook rekenkamerbrieven op. Een rekenkamerbrief is bedoeld om beknopt en snel aan de raad en het college te kunnen sturen. Deze brieven kunnen gaan over het vervolg op besluitvorming over een rekenkamerrapport (plan van aanpak, doorwerking e.d.), maar ook over een zelfstandig onderwerp. Voor een rekenkamerbrief geldt de procedure van ambtelijk en bestuurlijk wederhoor niet. Een feitelijke check kan natuurlijk wel overwogen en nuttig worden gevonden. Een rekenkamerbrief wordt niet aan het college gezonden in het kader van bestuurlijk wederhoor, voorafgaand aan toezending aan de raad, het college en verdere publicatie. Het college bepaalt zelf of en op welke wijze zij een bestuurlijke reactie op een rekenkamerbrief wil geven.

Tabel 5 biedt een overzicht van de brieven die in 2022 zijn gepubliceerd. Een deel hiervan is in de voorgaande paragrafen aan orde geweest. Hieronder gaan we in op de overige brieven.

Tabel 5 *Rekenkamerbrieven in 2022*

Gepubliceerd in 2022	Datum	Zie ook
Brief Plan van aanpak rapport 'Grip op energietransitie'	28 maart 2022	§ 1.2
Brief Onderzoek NVRR naar uitvoering Wet openbaarheid bestuur	1 juni 2022	§ 1.6.1
Brief Plan van aanpak rapport 'De balans opmaken'	6 september 2022	§ 1.3
Brief Verantwoording uitvoering coalitieakkoord	19 oktober 2022	§ 1.6.2
Brief Plan van aanpak rapport 'Onbegonnen werk'	15 december 2022	§ 1.2
Brief Voortgang plan van aanpak basiseducatie volwassenen	20 januari 2023	§ 1.6.3

1.6.1 Uitvoering Wet openbaarheid van bestuur

In 2021 heeft de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR) onderzoek laten uitvoeren naar de praktijk van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De aanleiding voor het NVRR-onderzoek is de inwerkingtreding van de Wet open overheid (Woo) per 1 mei 2022. Deze vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Veel bepalingen uit de Wob komen echter terug in de Woo, zoals de afwegingsgronden die de gemeente dient te gebruiken bij informatieverzoeken (passieve openbaarmaking). De Woo bevat echter meer bepalingen voor de actieve openbaarmaking, dat wil zeggen het zelf openbaar maken van overheidsinformatie. De NVRR is opdrachtgever voor dit onderzoek, dat is uitgevoerd door onderzoeksbureau Pro Facto. Het onderzoek is uitgevoerd onder 93 decentrale overheden, waaronder 82 gemeenten. De Rekenkamer Utrecht heeft hieraan meegedaan.

In een [brief](#) brengt de rekenkamer enkele punten onder de aandacht die uit de dataverzameling voor Utrecht naar voren zijn gekomen en die met het overkoepelende beeld zijn vergeleken. Zo is het aantal Wob-verzoeken de afgelopen jaren sterk gegroeid, waarbij ook de omvang en complexiteit van de verzoeken is toegenomen. Verder blijkt uit het onderzoek dat het indienen van een Wob/Woo-verzoek in Utrecht relatief gemakkelijk en laagdrempelig kan. Daarbij wordt aangetekend dat beslistermijnen vaak worden overschreden en dat sprake is van achterstanden in de afhandeling. Dit knelpunt wordt door de gemeente onderkend. In de rekenkamerbrief wordt ook aandacht gevraagd voor het beleid rond actieve openbaarmaking, mede gelet op het Plan Open Utrecht.

1.6.2 Uitvoering coalitieakkoord

Op 1 juni 2022 hebben GroenLinks, D66, PvdA, Student & Starter en ChristenUnie het *Coalitieakkoord Utrecht 2022-2026 'Investeren in Utrecht: kiezen voor gelijke kansen, betaalbaar wonen en klimaat'* gepresenteerd. Op 7 oktober ontving de raad van het college de Uitvoeringsbrief coalitieakkoord met een uitvoeringsagenda op hoofdlijnen. In een [rekenkamerbrief](#) geven wij onze zienswijze op het coalitieakkoord in relatie tot de navolgbaarheid van de uitvoering en de verantwoording hierover in de komende jaren. Deze invalshoek is gekozen met als doel dat de raad goed in positie wordt gebracht om haar kaderstellende en controlerende taak te kunnen

uitoefenen. Daarvoor hebben we gekeken naar (1) de concreetheid van ambities en doelen, (2) de aansluiting tussen ambities, doelen en maatregelen, (3) de context voor de uitvoering en (4) de navolgbaarheid van het coalitieakkoord tijdens de uitvoering. De rekenkamer concludeert dat:

- de concreetheid van ambities en doelen beter kan;
- de aansluiting tussen ambities en maatregelen niet volledig is;
- het coalitieakkoord is ingebed in de relevante context;
- voor het proces en de rapportagesystematiek aandacht voor de navolgbaarheid van coalitieakkoord nodig is.

Op 26 januari 2023 zijn op initiatief van de fracties van Volt, VVD, CDA en EenUtrecht de uitvoeringsbrief en de rekenkamerbrief geagendeerd voor de commissie Veiligheid, Bestuur & Financiën (VBF). De commissie heeft in aanwezigheid van vrijwel het voltallige college een debat gevoerd over hoe de navolgbaarheid van de uitvoering van het coalitieakkoord en de verantwoording hierover kan worden verbeterd.

1.6.3 Basiseducatie volwassenen

Op 15 oktober 2020 publiceerde de rekenkamer het rapport [Leren om mee te kunnen doen](#) over het onderzoek naar basiseducatie voor volwassenen (taal, rekenen en digitale vaardigheden). In dit rapport constateren we dat de gemeente Utrecht veel doet aan basiseducatie voor volwassenen en er substantieel eigen middelen aan besteedt. De gemeente behaalt een aantal van haar ambities, maar bereikt nog niet de hele doelgroep en heeft beperkt inzicht in de effecten van haar beleid. In vervolg hierop heeft het college een plan van aanpak opgesteld en over de voortgang daarvan de raad met enkele raadsbrieven geïnformeerd.

Op 23 november 2022 informeerde het college de raad met de raadsbrief *Voortgang Plan van aanpak basiseducatie volwassenen* over de stand van zaken van de uitvoering van de raadsbesluiten over het rapport *Leren om mee te kunnen doen*. In een [rekenkamerbrief](#) geven wij – in vervolg op de rekenkamerbrief van 16 november 2021 – onze visie op deze raadsbrief.

Wij constateren dat in 2022 verdere stappen zijn gezet. De daadwerkelijke resultaten en effecten op het bereiken van de verschillende doelgroepen zijn nog niet zichtbaar gemaakt. Verwacht wordt dat de resultaten over 2022 in de loop van 2023 bekend zullen worden. De inzet van de gemeente op basiseducatie blijft noodzakelijk met het oog op een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen. Uit onze analyse blijkt dat de verdere voortgang vooral nodig is voor:

- het monitoren van het inzicht in de aard en omvang van onderscheiden doelgroepen;
- het formuleren van concrete doelen waarin ook het beoogde maatschappelijk effect is opgenomen, zowel op stedelijk als op wijkniveau;
- het integraal werken binnen de gemeentelijke organisatie en benutten van de mogelijkheden van de Participatiewet;
- de rol van andere Utrechtse werkgevers (naast de gemeente zelf) bij het vergroten van basisvaardigheden van werknemers.

De raadsbrief en de rekenkamerbrief zijn besproken in de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie (VOWE) van 16 februari 2023.

Ringstr (West)
Vleuten →
Leidsche Rijn
Centrum →

DOETEMELK
W1980
W1970
DANIEL
ROOZENDAA

W1980
JANSSEN

Thomas à Kempisplantsoen

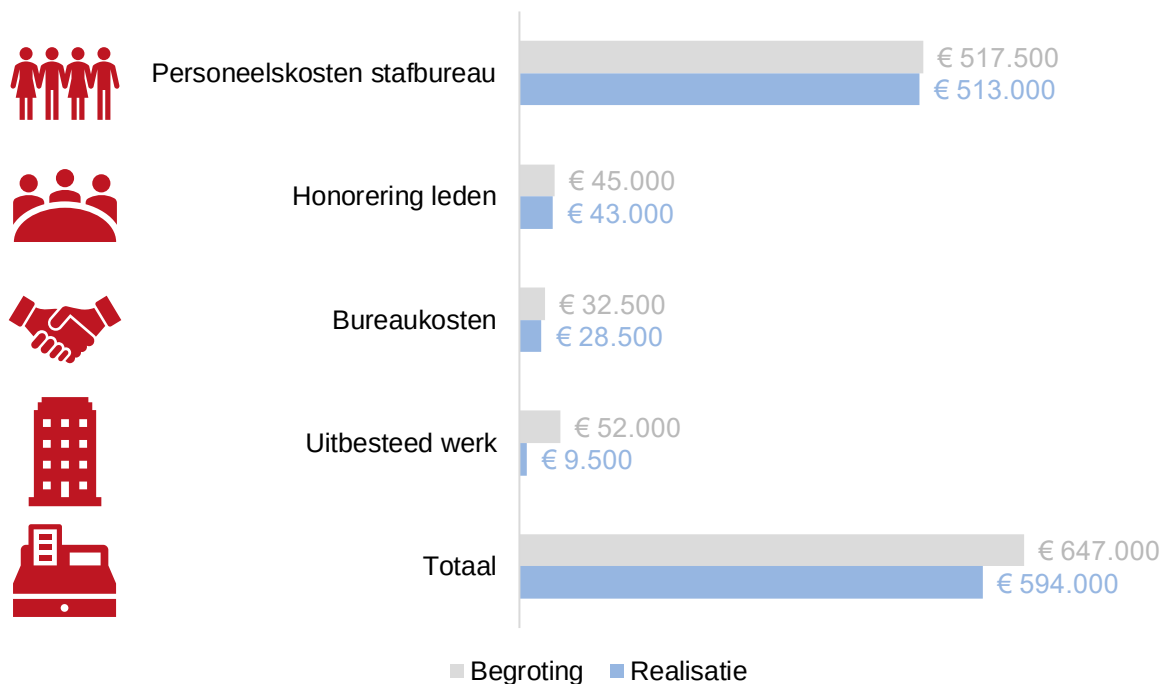
2 FINANCIËN, CAPACITEIT EN ORGANISATIE

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan verschillende onderwerpen die de rekenkamer als organisatie betreffen.

2.1 BEGROTING EN REALISATIE

In figuur 6 worden de begroting en realisatie over 2022 gepresenteerd.

Figuur 6 *Financieel overzicht 2022*

De realisatie over 2022 laat een onderschrijding van € 53.000 zien ten opzichte van de totale begroting van € 647.000. De belangrijkste oorzaak is een aanzienlijke onderbesteding op het budget voor uitbesteed werk (€ 42.500). Dat is deels te verklaren door het uitstel van het vervolgonderzoek informatieveiligheid en door geringere kosten voor inhuur van externe deskundigheid bij andere onderzoeken. Binnen de post bureaunkosten is in 2022 in lijn met de ambitie om te investeren in opleiding en training meer uitgegeven en zijn ook onvoorziene kosten gemaakt voor werving en selectie. Het was onze bedoeling om in 2022 de beschikbare financiële ruimte binnen de formatie, evenals het budget voor externe inhuur, zo goed mogelijk te benutten. Dat hebben we gedaan door het werven van een medewerker met een tijdelijk dienstverband.

De begroting 2023 heeft een budget van € 663.000, waarin de actuele indexcijfers zijn verwerkt. De index op de lonen is 2,5% en de index op het budget materiële kosten 2,05%. Het personele budget bedraagt € 529.000 en de vergoeding voor de leden van de rekenkamer € 47.000. Daarnaast zijn bedragen geraamd voor bureaunkosten (€ 34.000) en uitbesteed werk (€ 53.000).

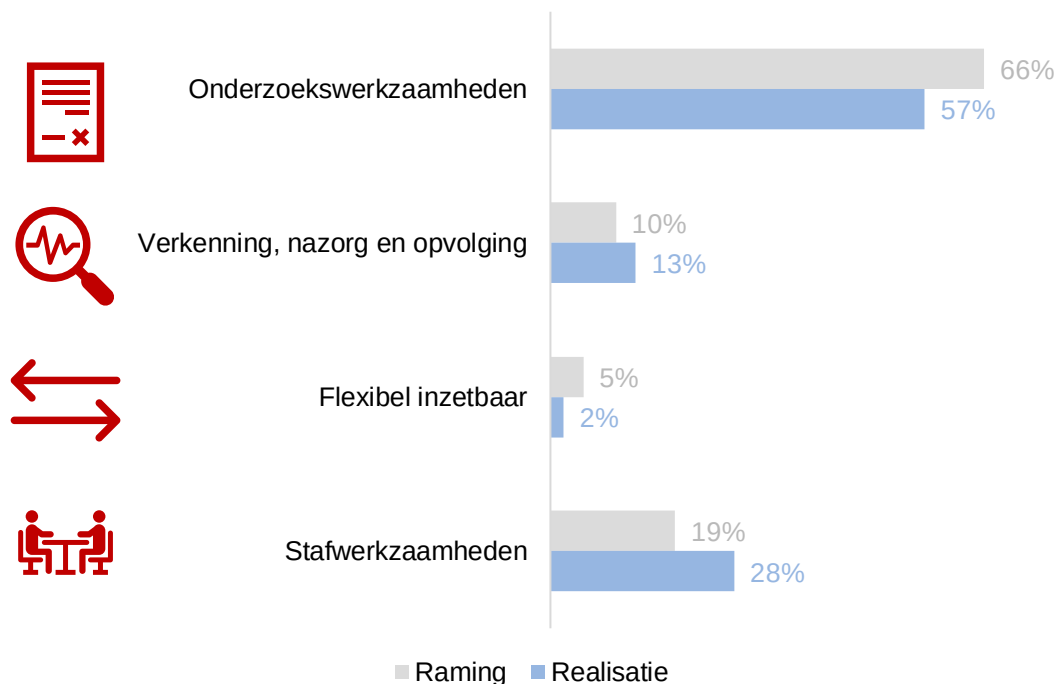
2.2 CAPACITEIT EN TIJDBESTEDING

In het Jaarplan 2021-2022 (p.15-16) is aangegeven hoe de beschikbare capaciteit van de rekenkamer is toebedeeld aan de volgende onderscheiden categorieën:

- Onderzoek: alle relevante activiteiten van voorbereiding, uitvoering tot en met rapportage, publicatie, behandeling en evaluatie;
- Verkenning, nazorg en opvolging: dit betreft de volgonderwerpen, maar ook activiteiten die verband houden met de doorwerking van afgerond onderzoek en kunnen leiden tot rekenkamerbrieven;
- Flexibel inzetbaar: vrije ruimte, in te zetten op basis van actualiteit;
- Stafwerkzaamheden: activiteiten ten behoeve van het functioneren van de rekenkamer in het algemeen, waaronder voor het bestuur en voor de bureau-aangelegenheden (piofah).

In figuur 7 is aan deze raming de realisatie voor 2022 op basis van tijdschrijven toegevoegd.

Figuur 7 Toedeling inzet beschikbare capaciteit

De beschikbare capaciteit is vooral besteed aan de uitvoering van een aantal grote onderzoeken, enkele kleinere onderzoeken en diverse activiteiten in de sfeer van navolging, leidend tot rekenkamerbrieven – deze zijn in hoofdstuk 1 uitgebreid behandeld. In 2022 is meer tijd besteed aan verkenningen. Dat is gedaan met het oog op de voorbereiding van het Jaarplan 2023, waarvoor ook de raadsfracties en het bewonerspanel Utrecht zijn geraadpleegd. Verder blijkt uit deze cijfers ook dat in 2022 meer dan geraamd tijd is besteed aan de categorie stafwerkzaamheden. Dat komt doordat meer dan in voorgaande jaren tijd is besteed aan opleiding en training, maar ook vanwege werving en selectie van een nieuwe medewerker en een nieuw bestuurslid.

2.3 OVERIGE ACTIVITEITEN IN 2022

Bureau- en stafaangelegenheden

Naast de uitvoering van de onderzoeken en de werkzaamheden voor het bestuur van de rekenkamer voert de staf nog andere werkzaamheden uit. Deze betreffen de (digitale) archivering, de verdere ontwikkeling van de website, het verkennen van andere vormen van publicatie, en (bij)scholing gericht op innovatieve methoden en werkwijzen in ons werkveld. Vanwege de coronacrisis zijn eerder op het vlak van opleiding, training en (bij)scholing geplande onderdelen noodgedwongen uitgesteld. In 2022 hebben we op dit vlak een inhaalslag kunnen maken.

In 2021 / begin 2022 is sprake geweest van diverse personele wisselingen bij de staf. Voor 2022 is de komst van Jelte Schat (onderzoeker; juni) vermeldenswaard.

Bij de rekenkamer is in 2022 sprake geweest van bescheiden ziekteverzuim.

Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies

De Rekenkamer Utrecht is lid van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) en participeert periodiek in werkgroepen en bijeenkomsten. Op 15 november 2022 hebben wij in het Stadhuis van Utrecht een bijeenkomst georganiseerd voor secretarissen van de rekenkamers binnen de provincie Utrecht en de Gooi- en Vechtstreek. Deze bijeenkomst was gericht op het elkaar beter leren kennen, het uitwisselen van ervaringen en verkennen van mogelijkheden voor samenwerking. Naast deze activiteiten in NVRK-verband onderhouden de secretarissen van een aantal rekenkamers uit de regio (Amersfoort, Hilversum, Soest, Vallei & Veluwe en Zeist) contact en hebben zij periodiek overleg. In 2022 heeft de NVRK een Doe-Mee-onderzoek uitgevoerd naar de ondersteuning van de volksvertegenwoordiging, waaraan Rekenkamer Utrecht ook heeft meegedaan. Daarnaast hebben we voor het meedingen naar de Goudvink 2022 het rapport *Onbegonnen werk* over het onderzoek naar de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed ingediend. Dit rapport is door de jury genomineerd. Op 2 december 2022 is de Goudvink 2022 aan ons toegekend (zie ook 1.2).

Samenwerking in G4-verband

Rekenkamer Utrecht werkt regelmatig samen met andere rekenkamers, in het bijzonder in G4-verband met de rekenkamers van Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Naast bestuurlijk overleg vindt samenwerking plaats in het kader van gemeenschappelijk onderzoek en door onderling kennis en ervaringen uit te wisselen. Zo nemen enkele van onze medewerkers deel aan gezamenlijke intervisie voor projectleiders en onderzoekers van de G4-rekenkamers, de Randstedelijke Rekenkamer en de Rekenkamer Oost-Nederland. Onderzoekers van de G4-rekenkamers komen daarnaast periodiek samen om de toepassing van innovatieve werkwijzen, methoden en technieken te bespreken.

Leeuwesteyn

BIJLAGE 1 PUBLICATIES 2020-2022/23

Zie voor meer informatie, waaronder alle publicaties, onze website www.utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer.

Publicaties 2023

- Rapport *Middenhuur: meer grip op groei* (26 januari 2023)
- Brief Voortgang plan van aanpak basiseducatie volwassenen (20 januari 2023)

Publicaties 2022

- Rapport *Horen, zien en samen door* (20 december 2022)
- Brief Plan van aanpak Onbegonnen werk (15 december 2022)
- Brief Verantwoording Uitvoering Coalitieakkoord (19 oktober 2022)
- Brief Plan van Aanpak rapport De Balans Opmaken (6 september 2022)
- Brief DoeMee-onderzoek NVRN naar uitvoering Wob (1 juni 2022)
- Brief bij Plan van Aanpak rapport Grip op energietransitie (28 maart 2022)
- Rapport *Onbegonnen werk* (21 februari 2022)
- Rapport *De balans opmaken* (2 februari 2022)

Publicaties 2021

- Rapport *Grip op energietransitie* (2 december 2021)
- Brief Voortgang Plan van aanpak Leren om mee te kunnen doen (16 november 2021)
- Brief Vervolg Regeling risicovolle projecten (8 november 2021)
- Brief Plan van aanpak informatieveiligheid (2 september 2021)
- Brief Regeling risicovolle projecten (11 mei 2021)
- Rapport *Zo sterk als de zwakste schakel* (4 april 2021)
- Brief Meldingen openbare ruimte (4 maart 2021)
- Brief Plan van aanpak rapport Leren om mee te kunnen doen (4 maart 2021)
- Brief *Energietransitie* (1 februari 2021)
- G4 Rekenkamerbrieven *Geheimhouding* (25 januari 2021)
- Brief Vervolg rapport Regie op veiligheid en handhaving (19 januari 2021)

Publicaties 2020

- Brief Uitvoeren aanbevelingen Werken aan perspectief (18 december 2020)
- Brief *Stationsgebied* (24 november 2020)
- Rapport Leren om mee te kunnen doen (15 oktober 2020)
- Rapport Opvolgingsonderzoek rekenkamerrapporten 2014-2018 (23 juni 2020)
- Brief *Weten wat werkt* (19 juni 2020)
- Brief Opvolging Maatschappelijke Opvang (3 juni 2020)
- Rapport Regie op veiligheid en handhaving (17 maart 2020)
- Brief Consultatie Regeling risicovolle projecten (17 februari 2020)

BIJLAGE 2 PERSONELE BEZETTING

Overzicht personele bezetting en mutaties in 2022

Leden Rekenkamer Utrecht:

- Paul Venhoeven (voorzitter)
- Carolien de Boer (lid, tot 26 september 2022)
- Sjoerd Keulen (lid / vice-voorzitter)
- Nanda 't Lam (lid, benoemd op 1 december 2022)

Staf Rekenkamer Utrecht (5,6 fte):

- Marissa Bultman (onderzoeker, tot 1 februari 2022)
- Vince van Houten (onderzoeker)
- Naomi Meys (onderzoeker / projectleider)
- Jelte Schat (onderzoeker, vanaf 1 juni 2022)
- Johan Snoei (senior onderzoeker)
- Gert Jan de Vries (senior onderzoeker)
- Gerth Molenaar (secretaris / hoofd staf)

Stagiairs:

In 2022 heeft de rekenkamer geen stagiairs gehad.

REKENKAMER UTRECHT

draagt bij aan het verbeteren van het gemeentelijke bestuur en het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad.

Dat doen wij door onafhankelijk onderzoek te doen naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde beleid en bestuur.

Voor de inwoners van de gemeente Utrecht maakt de rekenkamer zichtbaar hoe publiek geld wordt besteed en wat er terecht komt van de voornemens van de gemeente.